

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Petri Leurenii Societatis Jesu, SS. Theologiæ
Doctoris, & SS. Canonum Professoris Vicarius Episcopalis,
Sive Tractatus Quaternarius Per Quæstiones & Responsa
Canonica Deductus**

Leuren, Peter

Coloniae Agrippinae, 1708

646. Quæ jurgia & quas causas cognoscere possit Archidiaconus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74203)

casu dubium sit, num intret dispositio illa Tridentini, ex quo illud non tollit consuetudinem contrariam de jure communi permissam, merito non obstat Archidiacono pendente judicio manutentionis dictum decretum, quia interim debeat in sua possessione manereri. Ac denique *n. 10. & seq.* dicat, similiter non obstat, quod Archidiacono resistat jus, quo casu non datur manutentio inferiori sine titulo. Tum quia licet jus assistat Capitulo, non tamen resistat Archidiacono, ex quo potest etiam dicta administratio spectare ex consuetudine ad inferiorem; tum quia datur etiam manutentio inferiori, quando ipsius possessio est diuturna, prout est in præfente casu. Ac denique apud eundem Postumum, *13.* Rota in dicta Vicentina dicat, non obstat, quod non constat de possessione moderni Archidiaconi; quia sufficit, quod constat de possessione antecessorum ejus in illa dignitate; liquidem hæc etiam juvat successorem; cum dicatur possidere ipsa dignitas, ut Felin. in *c. constitutus. n. 14. de rescript.* & Rota decis. *1. de rescript. in novis.* Verum de his plura alibi, ubi quis actui electionis Vicarii Capitularis præsidere debeat.

Questio 645. Quanam complectatur potestas Archidiaconi.

Resp. in genere, ea haberi ferè in *c. 1. & c. ad hæc. h. r.* item diligenter ea recenseri à Butrio & Abb. *ad cit. c. ad hæc in princ.* Revocarique posse ad duo præcipuè capita, ut Fagn. *in cit. c. ad hæc. n. 6.* nempe ad ea, quæ ei competunt tanquam principi Diaconorum Cathedralis, & ad ea, quæ sunt simplicis jurisdictionis Episcopalis. illa enim competunt ei ea ratione, qui caput Diaconorum est; hæc verò ei tributa sunt à jure, ut Episcopus facilius vacare possit his, quæ sunt Ordinis & autoritatis Episcopalis, à quibus Archidiaconus excluditur. Fagn. *loc. cit. n. 7.* Proinde exigua non est ejus potestas; cum jurisdictionem habeat contentiosam, & in ea sit curæ episcopalis socius & administrator. Fagn. *loc. cit. n. 23.*

2. Resp. secundò in specie, ea ferè enumerari ab eodem Fagn. *n. 24.* nempe quòd ad ejus potestatem spectet primò audire jurgia singulorum, *c. ad hæc. h. r.* Secundò instituere, *c. si plebibus. dist. 63.* Tertio præcipere subiectis obsequia, *c. ad hæc. de excess. prælat.* Quarto imperare Diaconis ac Levitis *c. ad hæc. h. r.* Quintò examinare promovendos ad sacros Ordines & beneficia, *eod. c. ad hæc.* Sextò quæ corrigenda viderint corrigere & emendare. Septimò curam habere in urbe positurum, & parochias habitantium, *c. r. h. r.* Octavò visitare Diocesium. Quæ omnia, & si quæ alia præterea ei competant, si Archidiaconus voluerit, pro ut tenetur sedulo adimplere, profectò, ut ait Fagn. *loc. cit. n. 30.* non supererit illi otium ad alieni muneris negotia peragenda. De cetero, dum ex prædictis aliqua ex consuetudine in hac vel illa ecclesia ei non competereat, ab ea consuetudine non est recedendum; cum in prædictis magna sit vis consuetudinis. Fagn. *cit. n. 30.* Nunc de eorum singulis & aliis quibusdam accuratius. Unde sit

Questio 646. Qualia jurgia audire, & quas causas cognoscere possit Archidiaconus?

Resp. primò, Dum dicitur de Archidiacono, *c. ad hæc. h. r.* audire debet jurgia singulorum; intelligendum id est de jurgiis Clericorum humilibus, id est, minoribus; majora liquidem jurgia, & ardua eorum negotia ad altiorem se, nempe Episcopum, referre debet. Fagn. *loc. cit.* citans Host. & Jo. And. Pirh. *ad h. r. n. 6.* similiter causas Clericorum civiles minoris momenti, vel etiam ubi civiliter agitur de crimine, cognoscere potest. Fagn. Pirh. *ll. cit.* citantes Innoc. *in cit. c. ad hæc in princ.* Jo. And. *ibidem n. 4.* Causæ enim ejusmodi in prima instantia ad Archidiaconum sunt deferenda Pirh. *loc. cit.* à quo tamen etiam in his datur ab Episcopo vel ejus Vicarium Generalem appellatio juxta dicta superius. Causas verò civiles arduas cognoscere non potest. Pirh. *loc. cit.* Tusch. *v. Archid. concl. 482. n. 9.* juxta expressum textum *c. ad hæc. §. item in epistola.*

2. Resp. secundò in specie, Primò causas criminales & matrimoniales cognoscere nequeunt Archidiaconi, uti nec Decani, aliique inferiores Episcopo, Zerol. *p. 1. v. Archidiacon.* Pirh. *cit. n. 5.* juxta expressum textum Trident. *sess. 24. c. 20. de Reform.* ubi ait: *Ad hæc causas matrimoniales & criminales non Decani, Archidiaconi aut aliorum inferiorum judicio, etiam visitando, sed Episcopi tantum examini & jurisdictioni relinquuntur, etiam si in presenti inter Episcopum & Decanum seu Archidiaconum, aut alios inferiores super causarum illarum cognitione his aliqua in quacumque instantia pendeat &c.* Nil tamen obstat, quòd minus Archidiaconi, alii que inferiores Ordinarii dictas causas cognoscant, ubi sunt in immemoriali consuetudine seu possessione; utpote cui possessioni Concilium non derogavit, si hujusmodi quasi possessio tribus cofortibus, vel etiam per unam sententiam, quæ transierit in judicatum (hanc enim quòd ad hoc punctum tribus æquivalere censuit S. Cong. *12. Febr. 1598.* apud Gallemart. *ad loc. cit. Trid.*) probata fuerit. Pignat. *Tom. 4. consult. 35, n. 24. & Tom. 10. conf. 67. n. 22.* juxta ejusdem S. Cong. *declarat. 22. Jan. 1598.* apud eundem Gallemart. *loc. cit.* sic inquiringis: *Censuit S. Congregat. Concilii, Decreto ejusdem Concilii. c. 20. sess. 24. non esse sublatam immemorialem consuetudinem, secundum quam inferiores Episcopo cognoscunt causas matrimoniales & criminales; idque si hujusmodi immemorialem consuetudinem tribus sententiis conformibus probarint, non esse impediendos eam exercere.* Item juxta *declarat. ejusdem S. Cong. apud eundem Gallem. de 28. Martii 1598.* quæ sic habet: *Censuit Congregat., quando inferiores Ordinarii volunt procedere in criminalibus, si legitime constat de immemoriali quasi possessione Archipresbyteri in cognoscendis decidendis que causis criminalibus suorum Clericorum, Decretum illud Concilii non derogare immemoriali quasi possessioni; unde in ea Archipresbyter conservandus est &c.* Interim tamen, donec probetur immemorialis illa, cognitio causarum illarum ad Episcopum spectabit. Pignat. *loc. cit.* item *Tom. 10. conf. 67. n. 22.* juxta *declarat. S. Cong. Concilii in Burgenf. & Salernit. & alibi, ut & apud Gallem. de 28. Martii. 1598.* uti etiam Pignat. *loc. cit.* ait, *declarasse S. Cong. in Messanenf. pendente judicio inter Episcopum & Ordinarium inferiorem de super cognitione causarum matrimonialium, criminalium, legatorum ad pios usus & aliorum Episcopo reservatorum, Episcopus debeat in iis omnibus cognoscere. Sed neque decretum illud Tridentini extendit se ad illos, qui nullius Diocesis sunt, sicut nec ad Decanum & Capitulum ab Ordinarii jurisdictione exemptos;*

nec ad eos, quibus ex privilegio Apollolico caufarum & controversiarum contra, & in ipsos, personarumque subjectas ratione contractus cognitio competat. Itaque Abbates, Praepositi, seu Archipresbyteri nullius Dioeceseos, qui Ordinarii juris dictione ab immemoriali tempore funguntur non comprehenduntur hoc decreto. ita fere Gallermatt, *loc. cit.* Procedere vero adhuc dictum decretum, dum Archidiaconi, Decani ceterique illi inferiores essent tantum exempti, probat Pignat. Tom. 10. *conf. 67. n. 21. & 24.*

3. Secundò causas concubinatùs Clericorum cognoscere nequeunt Archidiaconi. Pirth, *cit. n. 5.* Zerol. *loc. cit.* juxta expressum textum Trid. *sess. 25. c. 14. de Reform.* sic inquit: *dictorum omnium (agit autem in cit. c. de concubinatù Clericorum) cognitio non ad Archidiaconos, aut alios inferiores, sed ad Episcopos ipsos pertineat &c.* Sed neque hoc decretum habet locum, ubi immemorialis consuetudo est pro Archidiacono, aliisque inferioribus. Gallem. *ad cit. loc. Trid.* Testans sic declaratum à S. Cong.

4. Tertio, Neque causas beneficiale cognoscere potest Archidiaconus Trid. *cit. sess. 24. c. 20.* ubi: *Cause omnes ad forum ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, etiam si beneficiales sint, in prima instantia coram Ordinariis locorum duntaxat, cognoscuntur.* Nihilominus & has Archidiaconi stante immemoriali cognoscunt. Pignat. Tom. 10. *conf. 67. n. 16.*

Questio 647. An & quas pœnas infligere possit Archidiaconus.

Resp. pœnas autoritate propria non imponit. Fagn. *ad c. ad hœc. h. r. n. 27.* dum dicitur, *c. i. h. r. paraciam universam circumeat, & cuncta; qua emendatione indigent, ad vicem sui Episcopi corrigat & emendet &c.* præterquam quòd intelligendum id non nisi de correctione minorum delictorum, majora enim ad Episcopum deferre debet; Pirth. *ad h. r. n. 8.* citans Abb. *in c. h. r. n. 2.* accipitur de correctione, quæ fit verbis, monitionibus ac præceptis. Fagn. *loc. cit.* & ex eo Laurent. Dript. *in Speculo suo Archid. art. 2.* Nihilominus posse eum (intellige de se, & irrequisito Episcopo) modicam pœnam imponere. v. g. suspendere ad modicum tempus, tradit Fagn. *loc. cit.* ubi ait: si quis id dicat, forsitan non errabit secundum Innoc. & Jo. And. *ad c. i. h. r. v. corrigat.* & *ad c. licet. de pœnis.* Atque ita etiam videmus, Archidiaconos in Germania in suis visitationibus, secundum exigentiam excessuum vel pecuniarias multas, vel afflictivas & medicinales corporeas infligere de consensu, ut Laur. Dript. Episcoporum, intellige generali, non speciali. Privare vero beneficiis solum potest autoritate & nomine Episcopi. Barbof. *jur. eccl. l. 1. c. 24. n. 28.* Fagn. *cit. n. 27.* ita intelligi posse dicens decretalem *Referente. de præb.* ubi Archidiaconus privat beneficiis. Illud hic notandum ex Laym. *in c. cum Episcopus. de off. jud. ordinar.* Quòd si Clericus peregrinus in Archidiaconatu delinquat, Archidiaconus eum sua autoritate punire non possit, sed Episcopus tanquam proprius & generalis loci Ordinarius; eò quòd Archidiaconi & alii prælati inferiores non ita ac Episcopus propriè territorium suæ jurisdictionis habere censentur.

Questio 648. An excessus puniri possint ab Archidiacono pœnis pecuniariis?

1. **R**esp. affirmative, argumento Trident. *sess. 25. c. 3. de reform.* ubi expresse dicit: *liceat omnibus Judicibus ecclesiasticis cujuscunque dignitatis existant, si eis expedire videbitur, in causis civilibus ad forum ecclesiasticum quomodolibet pertinentibus, contra quoscunque etiam laicos per multas pecuniarias, seu per captionem pignorum, personarum distractionem per suos proprios, aut alienos executores procedere &c.* Jam verò est Judex ecclesiasticus; ergo licebit ei excessus, quorum cognitio & correctio seu punitio ad illum spectat, punire multâ pecuniariâ. Idquæ non solum, dum jus ipsum aut statutum aliquod v. g. synodale, aut consuetudo pro delicto aliquo pœnam aliquam pecuniariam, vel hanc aut aliam, sed etiam ubi nullam determinat (quidquid sit de eo, num tale statutum aut consuetudo statuens pro quolibet delicto certam pœnam pecuniariam valeat; quod per Fagnanum negari ait Laur. Dript. *in suo Spec. Archid. a. 4.* eò quòd exinde exurgat dissolutio ad delinquendum, dum delinquens, maxime dives, non pertimescit culpam, sperans, multòque magis sciens nummis eam redimi posse, pro quo etiam Dript. citat Abb. *in c. licet. de pœnis. num. 5.* Host. Jo. And. *in c. fin. de constit. Marian. Socin. &c.*) Quidquam inquam de eo sit, poterit pro suo arbitratu pœnam pecuniariam infligere Archidiaconus; cum in textu Trident. dicatur: *liceat, si eis videbitur, per multas pecuniarias procedere.* Sed neque etiam tantum, dum impositio pœnæ pecuniariæ est pro coercenda contumacia. De quo non dubitat Fagn. *in cit. c. licet* argumento *c. causis. de off. deleg. & l. 1. ff. Si quis Judici non obtemperet.* Abb. Jo. And. Socin. &c. Sed etiam quando infligitur directè pro excessu diffinitivam pronuntiandò sententiam. Sic enim satis indicant verba Tridentini.

2. Neque his obstat *c. irrefragabili. de off. jud. ordinar. §. ceterum* ubi præcipitur, ut ecclesiarum prælati diligenter provideant, ne statutum illud salutare corrigendi subditorum excessus, & reformandi mores ad quæstum pecuniæ convertant. Nam aliud longè est ex tali correctione per multas pecuniarias quæstum facere, easque instituere astu avaritiæ & cupiditatis, quòd utique per se turpe & illicitum est, adeoque rectè vetatur, eidemque satis obviatur per Trident. dum *loc. cit.* expresse vult, ut dicta multæ pecuniariæ eo ipso, quòd exactæ fuerint, mox piis locis assignentur; aliud eas abaque tali quæstu & fordido avaritiæ spiritu indicere amore correctionis & coercendi criminis. Unde jam etiam non licet eas imponere, dum pecuniariæ pœnæ videntur vilipendi, & ad emendationem insufficientes. Uti nec id licet Archidiacono, ubi vetat consuetudo.

3. Jam verò, dum pœna alia dictata esset à jure pro hoc vel illo delicto, num possit Archidiaconus ultra pœnam illam juris imponere pœnam aliquam pecuniariam (præsciendò à contumacia) meritò dubitatur. De Episcopo; modò non procedat ex radice cupiditatis, id admittit Fagn. apud Dript. *loc. cit. a. 4.* eò quòd Episcopus Canonem adjuvando